

Slabhra sclábhaí Lochlannach deireadh an naoú haois nó tús an deichiú haois

Is ionann gligeáil an tslabhra iarainn seo agus nóta atá le cloisteáil ar fud cuid mhór de stair na hÉireann, ó aimsir Naomh Pádraig go dtí institiúidí cuibhrithe san fhichiú haois. Fuaim na staire atá ann. Aimsíodh an slabhra, agus blaosc duine, ceann sleá agus pionna cré-umha in éineacht leis, gar do chrannóg Ard an Choillín, Co. Ros Comáin. Is léir an fheidhm bhrúidiúil a bhí aige: maoin shochorraithe a dhéanamh de dhaoine. Is iarsma é de thrádáil trína ndearnadh sclábhaithe Éireannacha le háiteanna chomh fada óna chéile agus an Íoslainn agus an Domhan Arabach.

Tá an focal ar sclábhaí sa tSean-Lochlainnis, is é sin, 'thráill', ann i gcónaí mar 'tráill'; ach baineann stair fhada shuarach leis an sclábhaocht in Éirinn i bhfad roimh aimsir na Lochlannach. Gabhadh Naomh Pádraig mar sclábhaí agus, i measc na gcéad doiciméid i scríbhinn i stair na hÉireann áirítear Litir N Pádraig chuig Coroticus ina gcáineann sé taoiseach Bhriotanach a raibh cuid dá phobal Críostaí glactha mar sclábhaithe aige. Bhí an daoirse ann fós mar ghné de shochaí na hÉireann ina dhiaidh sin: tá taifid ann sna hanála a bhaineann le teaghlach a dhíol leanaí in am an ghátair.

Sa naoú haois, le linn aimsir na Lochlannach, tháinig Baile Átha Cliath chun cinn mar mhóronad do thrádáil sclábhaithe ní amháin as Éirinn ina hiomláine ach as an mBreatain freisin. Bhí ról suntasach ag trádáil na sclábhaithe i gcúrsaí tráchtála na cathrach

go dtí an dóú haois déag.

(Mar réamhbhlaiseadh ar reitric impiriúil an naoú haois déag, baineadh úsáid as cosc na sclábhaochta mar dhéanann Fionntain iarracht í a fhuascailt gabhtar eisean freisin. Díoltar é ceithre huairé i ndiaidh a chéile le máistrí éagsúla sula n-éalaíonn sé. Tá tagairt shonrach ann d'Fhionntain agus é ina sclábhaí cuibhrithe. Sa sága íoslannach dar teideal Laxdæla faightear scéal Melkorka (Máel Curcaig, is dócha), iníon rí Éireannaigh a ghabhtar le linn ruathair nuair nach bhfuil sí ach cúig bliana déag d'aois agus a dhíoltar i margadh sclábhaí san Iorua le 'Gilli an Rúiseach'. Ceannaíonn Lochlannach darb ainm Höskuldr í ansin ar 'trí phíosa airgid'. Tugann sé go dtí an Íoslainn í áit a raibh mac aici leis, Oláfr, agus múineann sí Gaeilge dó. Ar bhealach éigin, coimeádann sí pearsantacht dhúshlánach: nuair a chaitheann banchéile Höskuldr stocaí uirthi go drochmheasúil, thug Melkorka greadadh di. Is beag an líon sclábhaithe Éireannacha a bhí ina leanaí de chuid ríthe agus is beag an líon díobh a mhairfeadh tar éis dúshlán den sórt sin a thabhairt. Sa sága sin, ligeann Melkorka uirthi féin, ar feadh na mblianta, go bhfuil sí bodhar agus balbh. Dáiríre, is annamh a fhaigheann sclábhaithe deis labhartha nó deis chun taifead dá nglórtha féin a dhéanamh. Is é atá san aon fhuaim amháin a fhágann siad ina ndiaidh ná gliúscarnach fann slabhra.